

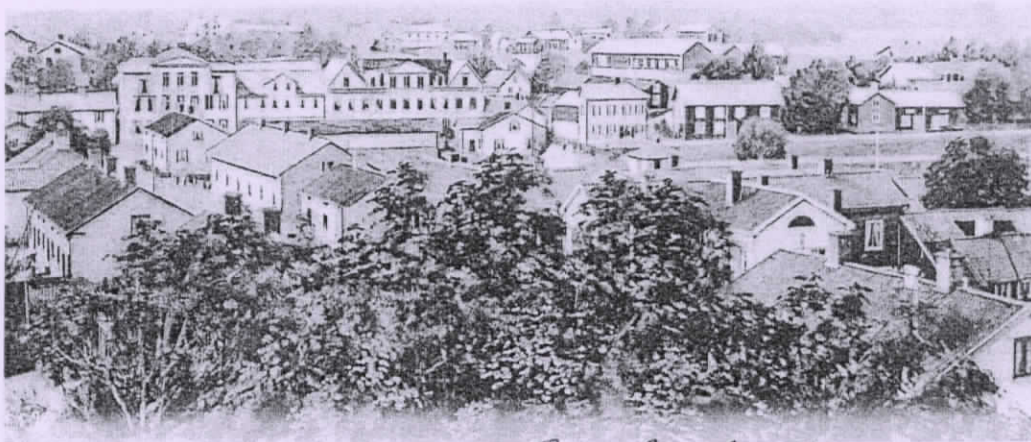
AN-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 4

Årg. 20

December 2007



Avesta från Kyrktornet.

*Hjärtligt tack för boken
många hälsningar Y. M.*

Avesta från kyrktornet i början av 1900-talet
Ägare: Yvonne Berg, Luleå

MUCK

Höstens soldatuppgifter är utförda på ett
tillfredsställande sätt.

Vi muckar inför julen men räkna med rep-övningar.

BRUK

"Bruk och Bruksarbetare" blir temat för våren.
Vi återkommer med program.

Folkare Släktforskarförening 20 år

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningen bildades 9 april 1987 och är ansluten till
Sveriges Släktforskarförbund och Dalarnas
Släktforskarförbund

Postadress: c/o SV Dalarna
Box 1, 774 21 AVESTA
Besöksadress: Myrgatan 3 (Vuxenskolan) AVESTA
tel 0226-510 59
e-post: folkare.fsf@tele2.se

Medlemsavgift: 150 kr
Famijemedlem: 50 kr
Ungdomsmedlem: 50 kr (t o m 20 år)
Medlemmar utanför Sverige 150 kr
Plusgiro 58 45 11 - 0

STYRELSE

Ordförande Birgitta Larhm
Markusgatan 13, 774 30 AVESTA tel 0226-558 94
e-post: birglar@swipnet.se

Vice ordförande Martin Svennar
Myrgatan 10, 774 31 AVESTA tel 0226-566 34
e-post: martin-svennar@spray.se

Kassör Jenny Ebervik
Vadsbro 6, 774 99 BY KYRKBY
e-post: jenny.ebervik@venditus.se

Sekreterare Monica Burman
Lingongränd 10, 774 62 AVESTA tel 0226-513 52
e-post: systermonkan@hotmail.com

Materialförvaltare Ingvar Gustavsson
Åsgatan 8, 774 41 AVESTA tel 0226-542 78
e-post: ingvar-gustavsson@telia.com

Suppleant Wivi-Anne Svensson
Bengtsbogatan 6, 774 35 AVESTA tel 0226-540 33
e-post: gunnar.wivi@telia.com

Suppleant Barbro Vikström
Kyrkogatan 16 A, 774 31 AVESTA tel 0226-556 02
e-post: babba.vikstrom@telia.com

Adjungerad Anders Larsson
Bragegatan 19, 774 41 AVESTA tel 0226-56119
e-post: bubo.brage@telia.com

VALBEREDNING

Holger Höglund, sammankallande
Verkstadsg 21D, 776 35 HEDEMORA tel 0225-711029
e-post: holger.hoglund@home.se

Rune Johansson
Bergslagsv 55, 774 31 AVESTA tel 0226-147 44
e-post: rune.e.johansson@telia.com

Birgitta Gustafsson
Åsgatan 6 C, 774 41 AVESTA tel 0226-310 50
e-post: birgitta.gustavsson6@comhem.se

AN-SIKTET

Redaktörer: Birgitta Larhm och Barbro Vikström
adresser, se ovan

FSFs hemsida: www.bisonsteeldesign.com/folkare/
Redaktör: Hans Groth
Gyllenvägen 12, 774 61 AVESTA tel 0226-584 67
e-post: hans.groth@telia.com

Författaren ansvarar själv för insänt material.
Citat ur An-Siktet får göras om källan anges.

Vi hälsar en ny medlem välkommen!

Eva Kroné
Slätmossen 20
775 96 Krylbo
tel 0226-661 61
e-post lanemk@global.net

Motionera!

Nu är det dags för dig som har funderingar kring det ena eller andra att skriva en motion. Lämna in den till FSFs styrelse senast den 31 januari 2008 så kommer den att behandlas på FSFs årsmöte.

Medlemsavgift!

Betala medlemsavgiften före den 31 januari 2008 så deltar du automatiskt i ett lotteri med finfina priser.

Innehåll:

Ny medlem	2
Ordföranden har ordet!	3
Soldater i krig och fred	4
Sök dina rötter på nätet och i Krigsarkivet	4
Ett gammalt kompani	5
Anfäder (del 3)	8
Bjurfors Västmanlands län	10
Bråk vid dans i Bjurfors	11
Erik Andersson Räf	12
Greta Andersdotter Bjurling	13
Efterlysningar!	14
SVAR omorganiserar	14
Styrelsen rapporterar!	15
Nytt i bokhyllan	15
En krönika över August Strand Stridbar och hans ättlingar 1849-2007	15
Litteratur till salu	16
Surrogatalfabet	19
Sista sidan	20

OUTO KUMPU

Ordföranden har ordet!

Några personliga reflexioner i slutet av året 2007, detta år som i det närmaste är förbi. Som vanligt har jag uppgifter som inte har blivit klara men som förhoppningsvis blir klara nästa år. Det är tur att vi människor inte behöver göra bokslut såsom ett företag för då skulle jag ha fått kasta in handduken för flera år sedan. Jag kan bara konstatera att jag fortfarande inte har lärt mig begränsningens svåra konst. Jag tror alltid att jag skall hinna med så mycket. Det är bara att konstatera att arbetet tar alldeles för mycket tid ifrån fritiden!

När jag började forska i början av 1980-talet hittade jag min farfars farfars bror, Olof Bergström född i Delsbo, som jag direkt kände en speciell släktskap med. Han började också på många projekt, ett antal företag, och blev vad jag har förstått, en förmögen man. Eftersom han inte själv tog hand om det hela utan litade på andra så gick det som det gick, konkurs. Han var inte rädd för att prova på, eller om det handlade om att överleva? Han började som kolportör och nykterhetskämpe, var baptistpastor i Nebraska, emigrantagent och även manager för sin sjungande hustru. Efter skilsmässan från hustrun gick det utför med honom, när han avled 1910 var han en utfattig man.

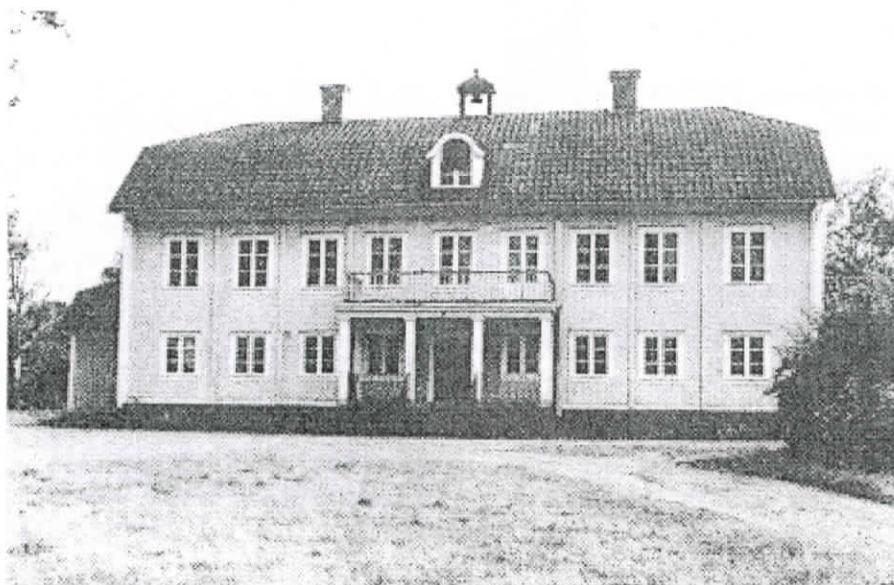
Jag började under hösten 2007 med att inventera arbetare med familjer boende i Bjurfors. Och jag

har redan konstaterat att mässingsbruket var en stor arbetsplats med många olika yrkesgrupper. Jag har nu kommit till början av 1800-talet. Förhoppningsvis har jag matat in alla boende i Bjurfors tom år 1930 till sommaren. Tanken är att fortsätta med Avesta stad, men det får då bli en senare uppgift!

Idag är Bjurfors en "sovstad" till Avesta efter att skogsskolan lades ned. I skolans lokaler finns nu Bjurfors Konferens AB, med kurser och konferenser. Det är synd att det inte finns något kvar sedan mässingsbrukets glansperiod. Vad som finns kvar idag är endast herrgårdsdammen och ett gjutjärnsräcke vid den gamla stenbron, samt några stenlämningar inne i skogen som skall enligt uppgift härstamma från bruket. Bjurfors Herrgården som var av nyare datum, brann ned för ett tag sedan men håller på att uppföras på nytt.

Vi tjuvstartar med nästa års tema i och med att Bjurfors har blivit presenterat i detta blad. Vårens tema blir "bruk och bruksarbetare".

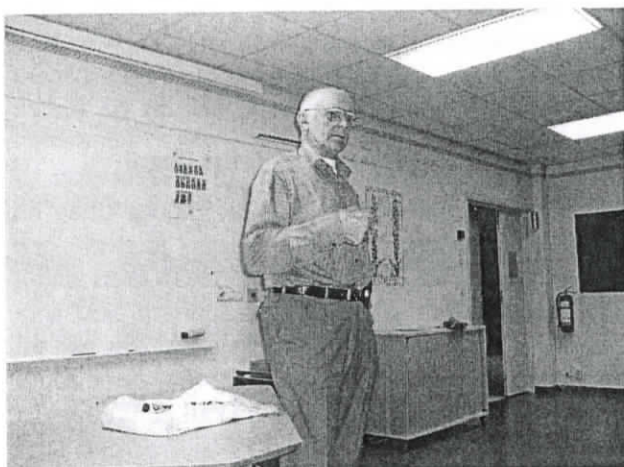
Jag vill önska er alla ett Gott Nytt år!
Birgitta



Bjurfors herrgård från norr (foto 1974)

Soldater i krig och fred

av Barbro Vikström



Sivert Wester (Foto B Vikström)

Den 17 oktober arrangerade FSF i samarbete med Avesta Kultur en föreläsning om "Soldater i krig och fred". **Sivert Wester**, som vi även hade tillfälle att lyssna till på Bergslagsmässan i Norberg, lät oss ta del av sina gedigna kunskaper om indelta soldater i allmänhet och Västmanlands regemente och Folkare kompani i synnerhet. Han berättade om hur indelningsverket fungerade organisatoriskt efter beslut i 1682 års riksdag. Om hur roteringen utarbetades och att det blev rotebönderna som

skulle skaffa fram soldaterna. Men det var vid rekryteringsmötet som soldaten godkändes. Det fanns ju vissa krav som skulle uppfyllas. Soldaten skulle vara stark och frisk, över 17 år och minst 165 cm lång. Båtsmän och vargeringskarlar liksom kavalleri-, tremännings- och femmänningsregementen redovisades översiktligt.

Sivert fortsatte med soldatens villkor, både vad som gällde arbetet hemmavid och förhållandet till rotebönderna, och hur det gick till på övningsheden. Soldater som begått något brott straffades med allt från arrest till gatlopp och arkebusering beroende på vilken gärning som bestraffades. Han beskrev också hur det fungerade under 1700-talet med alla krig och sedan under 1800-talet när det blev fred men då soldaterna i stället kommenderades till olika arbeten som att gräva kanaler eller bygga järnvägar. Och det var soldathustrun som fick sköta allt, familjen, boskapen och jordbruket, när soldaten var på övningsheden, i krig eller på arbetskommendering.

Vi fick ta del av vad som hände några av folkaresoldaterna. Sivert talade också lite om soldatnamnen och då avslöjade han att namnet Wester var ett soldatnamn bildat på Västanbyn i Närke.

Sök dina rötter på nätet och i Krigsarkivet

av Barbro Vikström

Den 12 november arrangerade FSF i samarbete med ABF och Avesta Kultur en föreläsning som mest kom att handla om hur man söker uppgifter på Internet. **Anders Thornström**, som till vardags är anställd på Krigsarkivet, var den som förmedlade uppgifterna. Inför FSFs resa till Krigsarkivet var Anders tips, om hur man hittar i Krigsarkivets bestånd på deras hemsida, väldigt nyttiga.

Några av Anders övriga tips:

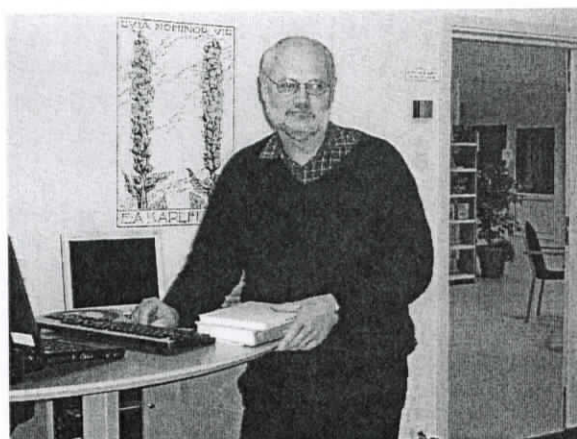
Hans Högman, algonet.se/~hogman, beskriver det svenska indelningsverket med länkar om soldatforskning och allmän historia, om krigsarkivet.

Kungliga Biblioteket, kb.se

Allt som trycks och sprids även digitalt ska finnas i ett exemplar.

Mölnalds Länkkatalog,

bibliotek.molndal.se/webbkatalog innehåller mer än 20 000 utvalda länkar på nätet. De är ordnade som böckerna i ett folkbibliotek.



Anders Thornström (Foto B Vikström)

Riksarkivet, [Statens Arkiv, ra.se](http://StatensArkiv.ra.se) och **Krigsarkivet**, ra.se/kra med länkar, kartor, soldatregister, soldatforskning.

Ett gammalt kompani

av Johan-Olov

Gamla Folkare kompani var kärnsvenskt alltigenom och kärnsvenska var också knektarna Mört, Kula, Hane, Flygare, Goliat och de andra.



Den som icke sett ett gammalt indelt svenska infanterikompani på marsch har svårt att rätt förstå vår gamla svenska krigsmakt. Första gången jag såg det Gamla ärorika Folkare kompani blev jag mäktat imponerad. Det var verkligen ett krigarkompani, helt olika våra nuvarande beväringss kompanier.

Redan på långt håll hördes dunket av marschen. Det var ett monotont dunk, dunk, dunk. Icke i hastig, utan nära nog vältrande takt. När de första leden blevo synliga liksom förtätades dunkandet till något av ett jättedjurs samlade kraft. Det var stora kraftiga karlar som kunde marscherandets konst och som medvetna om sin krigareära satte huvudet högt. När de kommo närmare kom mellan dunket ett ilsket knarrande från remtygen och lade sig som ett bindemedel över det hela. Det blev till en kompakt massa, vars enhet ingalunda minskades genom att

varje karl hade sitt eget utseende i långt högre grad än nutidens feminint slätrakade män. Det fanns stora helskägg, kejsar Frans-Joseph-skägg med hakan rakad och kraftiga polisonger. Det var preussiskt uppvidna mustascher och Napoleonska pipskägg. Men allt var manligt och kraftigt. Och namnen på dessa krigare voro desamma genom seklerna. Där var Kula, Flygare, Springare, Pistol, Hane, Flinta, Goliat, Abborre, Mört, Lille, Huggare, med flera i samma stil.

Det enda som icke riktigt passade var befälet, som för det mesta bar syrtut. Ett föga krigiskt plagg som gav intryck av bonjour och kolportör. Och utanpå syrtuten ett sabelkoppel med sabel, som mer liknade ett leksaksbihang än en krigares vapen. Men när något av dessa befäl upphov sin röst och sade några kommandoord var det tordön i rösten. Ett maskulint då som fick hela det stora, tunga och

kraftiga kompaniet att stanna, göra ställningssteg, för fot, eller skyldra gevär. Då slog knektarna sina gevärskolvar i marken, eller de kraftiga nävarna kring pipa och kolv så att det dånade i luften.

En gång var jag inne på Krylbo Hotell, när Folkare Kompani hemförlovades efter regementsmötet. Dörren slogs upp och in trampade knektarna. Vid mitt bord slog sig nummer 54 Mört ned. Ränseln behöll han på men geväret ställde han mot väggen. Servitrisen kom och Mört sade kort och bestämt: Ett halvt dussin och ett stort glas.

Öl, frågade flickan.

Då röt Mört: Ja, vad fan skulle det annars vara.

Mört fick de sex flaskorna och sitt stora glas. Men flickan hade satt flaskorna liksom i en enda hop. Detta förtröt Mört. Han ställde flaskorna i rad, tog den första, slog glaset fullt och ställde den på andra sidan glaset. Han tömde glaset i ett drag. Tog den andra flaskan och gjorde sammaledes. Han tog den tredje, fjärde och så vidare. Raden av flaskor flyttades från höger till vänster. Men med militärisk ordning. På mindre än två minuter hade han expedierat sitt halvdussin. Då strök han sig om skägget, tog upp sin gamla snusdosa och som han sade, jordfäste ölet med en bastant mullbäck. Vände sedan på dosan, tittade i dess glas och strök upp mustascherna. Tog sitt gevär och gick. Det var en militärisk kläm över Mörts hela uppträdande, som visade att han höll sina soldategenskaper i ära.

Det var nog lika med alla de gamla knektarna. De voro också något förmer än vanliga drängar och dagarbetskarlar. De togo till och med allvarligt upp kampen med smederna. Dessa hade visserligen sitt yrke att brösta sig över. Men soldaterna hade soldatnamn. Det var inga vanliga Jöns-, Anders-, Petter- och Johanssöner. Från regementsmötena hade de alltid med sig nya visor och nya historier, som gjorde att de på kalas och dansstugor kunde överskugga alla andra.

Jag känner icke till soldaterna på andra orter i vårt land, men Folkareknektarna voro liksom folket i de trakterna stora individualister.

Mört var den ordningsälskande, man kan säga den militäriserade människan i sin prydad. Men det var ingen kadaverdisciplin. Hans kapten var för honom befälet, som icke allenast hade bestämmandet och kommandot i sin hand utan som också uppbar detta med en kunskap och befälsstorhet över alla andra. Kaptens ord var kungsord och när Mört sade: Det har kapten Ljungberg sagt, då var det sagt. När Mört tog fram postillan på söndagsförmiddagen för att läsa evangeliet så röt han först: Giv akt! Då måste hustrun och alla barnen ställa sig i stram giv akt tills Mört fick opp texten och kommenderade: Sitt! Lediga!

Det hände en gång att potatisgrytan kokade över mitt under läsnigen. Det rök och fräste i spiseln och stugan fylldes av ånga, men Mört han läste evangeliet till slut och sjöng en psalmsvers och varken hustrun eller barnen rörde sig från sina platser. Men annars var Mört en godmodig själ. Utom då han träffade på något som icke var ordningsamt. Inför detta blev han alltid som ett rytande lejon.

Kula var icke fullt så militärisk som Mört. Han var snarare en smula slarvig. Han ansåg att det icke behövde vara så noga. Huvudsakligen var att man klarade sitt uppdrag. Han kunde aldrig förlika sig med att uniformsknapparna skulle vara blanka eller



uniformen noga borstad. Det är inte så nödvändigt i krig. Då är huvudsaken att kunna skjuta, sade Kula. Därför var också geväret hans allt i allo. Det gick knappt en dag då han icke tog ned sitt gevär från väggen, synade, putsade och siktade. Och så fort tillfälle gavs, övade han sig i skjutning. Han sköt både hare, orre och tjäder med sitt gevär. Han var en mästarskytt. Det var det enda som han gjorde ordentligt. Allt annat tog han som det bäst passade. Då kapten Ljungberg, som var mycket noga med putsen och att framför allt knapparna skulle vara blanka, tog Kula i upptuktelse framför hela kompaniet, så måste Kula vara tyst och ta emot skällningen. Men när han sedan gned uniformsknapparna så skällde han alltid för sig själv över den förbannade mässingen. Mässingen var hans namn på kaptenen.

Motsatsen till Kula ifråga om persedelvården var Flygare. Geväret skötte han visserligen om men hans stora kärlek var skor och kläder. Ty Flygare var mycket noga med sin kropp. Det värsta för Flygare var när under regementsmötena några gradpasserare fick överta plutons- eller kompanikommandot. Dessa kaptener och löjtnanter togo, särskilt vid manövrer, ingen hänsyn till de gamla knektarna. Skulle man över en å, så var det att bara plumsa över. Vid ett tillfälle hade en ung löjtnant kommenderat kompaniet att vada över Svartån. Då hade Flygare emellertid skyndat sig och dragit av stövlarna, vikit opp byxorna och på detta sätt travat över. Men innan han på andra stranden hunnit få ned byxorna igen och fått på sig strumpor och stövlar så hade Flygare och ett tiotal andra, som

följt hans exempel blivit långt efter. Flygare fick stånda till ansvar, men försvarade sig med att man icke skall förstöra kläder och hälsa i onödan, vilket renderade Flygare några dygns vaktarrest. Men han tog arresten med lugn, ty att sitta på arresten betydde detsamma som att icke behöva slita skor och kläder. Och Flygare var aktsam och sparsam.

Hane var en glad själ, fast en slarver. Han var specialist på lägervisor, som han sjöng och ackompanjerade med sitt gamla dragspel. Han var visserligen gift, men hans valspråk var: När jag blir så gammal att jag icke längre älskar flickor, dans och dragspel, då lägger jag mig och självdör. Till dessa egenskaper kom också den att han hade svårt att tuga. Han hade ett brännande intresse för att skalkas, och säga emot, vilket gjorde att han varje regementsmöte hade några dagar på arresten. Kapten Ljungberg, löjtnant Hök och sergeant Bäckman kände Hane och hans egenart och skarpa tunga, och för dessa hade också Hane stor respekt. De hade också sina egna metoder för att hålla Hane i schack. Hade hane tagit sig för stora friheter under dagen så brukade löjtnant Hök kommendera fram honom för att hålla korum, det vill säga läsa Fader vår och sjunga före vid psalmsången. Det var för Hane värre än mörk arrest och kasernförbud på lördagskvällar och söndagar. En gång försökte han visserligen att läsa Fader vår som en kolportör och därefter sjunga "Så går en dag än från vår tid", som en kärleksvisa. Men då han slutade sade löjtnant Hök: Det var ett konstigt tempo du har på Fader vår, Hane, så det är väl bäst att du håller på tills du kan den riktigt. Men nästa dag då både läste och sjöng Hane som brukligt var.

Sämre gick det för en stockholmsofficer som en tid förde befälet över plutonen. Hane var kommenderad på patrulltjänst och skulle avlägga rapport. Men som han var förbannad över det onödiga rännandet hit och dit och emot en fiende som endast var markerad med olikfärgade skärmar, så tog han sig före att avlägga rapport på sitt oförfalskade sockenmål, en för stockholmaren absolut obegriplig dialekt.

Vad säger du karl, sade officeren.

Hane tog på nytt och med ett hastigare tempo om rapporten.

Då brast tålmodet hos officeren så han skrek: Tala svenska karl.

O, svensko, eftersade Hane och fortsatte med en större fart sitt fäderneärvda språk, med resultat att officeren röt: Å herre gud en sådan människa, helt om marsch.

Hane var icke sen att åtlyda befallningen och när han ställde in sig i ledet så sade han: Den där på ett husförhör skulle allt vara någonting. Och karlarna i ledet logo på ett sätt som icke bådade gott för den unge officerens rykte och eftermäle.

Men hur olika funtade än alla dessa gamla soldater voro till både kropp och själ så tillsammans bildade de en orubblig enhet med många goda och lysande egenskaper, fast givetvis också en del som ingalunda voro så goda. Men i det senare fallet var det stambefällets sak att se till att det onda höll sig inom rimliga gränser. Ävenså att de goda egenskaperna utnyttjades och kommo till sin fulla rätt. Ty det gamla befälet, de som hörde till kompaniet var befäl och möttes också av soldaterna som befäl.

När på Krylbo bangård kapten Lindbeck civil mötte Kula och Goliat så blev det först full militärisk hälsning, men samspråket blev sedan hälsningen var undanstökad, patronens resonemang om dagens goda och onda med sina frispråkiga underlydande. Kapten Lindbeck ville ha reda på hur det stod till med Goliats hustru och med Kulas ko och om han fått ladugården reparerad. Och Goliat svor som en borstbindare under det han förklarade sin hustrus alla krampor och lidanden och kapten Lindbeck visade sig förstående när Goliat till sist förklarade att kvinnfolk är alltid sjuka och jämmerliga på gamla dar. Och när den gode kaptenen lovade Kula att tala en smula med hans rotebönder så svarade Kula: Det är nog bäst att kapten tar till med lite kompaniexercis, om det skall bli någon fart på bönderna. Och då skrattade alla tre så det lät som en hel plutonsalva.

Gamla Folkare Kompani! Det är möjligt att det icke skulle ha fyllt nutida fordringar ifråga om rörlighet. Men det ägde fasthet och sammanhållning. Det hade hundrafaldig sammansättning av egenskaper, av kynnen och lynnen. Det var tungt och mörkt, hårt och fast, men också ljusst och glatt. Det var kärnsvenskt ända igenom. Jag glömmar aldrig det taktfasta dunk, dunk, som bebådade dess frammarsch, och den syn av jättestor och tung naturkraft, som hotade att krossa allt, som kom i dess väg.

Källa: *Folket i Bild*, nr 18, 1937

Illustratör: Birger

Här fortsätter vi med den tredje och avslutande delen av Sven Aiverts *Anfäder*. Första delen finns att läsa i An-Siktet nr 2/2007 och andra delen i An-Siktet nr 3/2007.

Red.

Anfäder (del 3)

av Sven Eric Aivert

Generation XI

XI:1 ff ff ff ff ff f

Smed Reinhold Hilpher. Född omkring 1563 Schmalkalden-Tyskland. Död omkring 1660 Mickels DAVIDSHYTTAN.

REINHOLD HILPHER. Född (1563-1600)(1573-1593) ca 158. i Schmalkalden?, Tyskland? Död efter 1659, ca 166. i Mickels på Davidshyttan, Hedemora, W [LI:6+Siv]. Stålsmed fr Schmalkalden, i Nyköping 1630, senare Davidshyttan? Stålsmed? i Kvarnbacken? eller Vedevåg? i Lindesberg?

Olika stavningar av släktnamnet:

HILFER, HILPER, HILPHER, HYLFER, HYLPER, HYLPER, HÜLFER, HÜLPHER, HÜLPHER, HILFERT, HILPERT, HILLPERT, HILPHERT, HILLPHERT, HILLPRECHT, HYLPHERT, HÜLPHERT, HILFERS, HILPERS, HILPHERS, HYLTERS, HYLTERS, HYLTERS, HYLTERS, HÜLFERS, HÜLPERS, HÜLPHERS, HILLPENSEHL, HILLPENSAHL och HILLPENSTAHL. Tog namn i Hilpershausen, Sachsen-Coburg, Tyskland [Sv Ättartal 5:272]. Hilpershausen heter nu Hildburghausen, Sachsen-Coburg, Tyskland. Flyttade ca 1630 från Schmalkalden, Tyskland [Brev]. Flyttade 1630 till Nyköping, D [Brev]. Flyttade 1630 till Säter, W [Brev]. Flyttade ca 163. till Nyköping?, D? [Brev].

I Carl Sahlin: "Svenskt stål före de stora götstålprocessernas införande", 1931, sidan 62 kan man läsa om ANTHONIUS HELTRIGEL, borgare i Reval som tillsammans med en kunnig stålmakare PAUL WITTICH samt en förmögen präst JOHANNES CUOPIUS, även de i Reval, bildat ett bolag för att bedriva stålsmede i Nyköping. WITTICH engagerade i Schmalkalden 1630 en stålmästare REINHART HILPHERT samt dennes son – även han stålsmed. (Handlingar om detta finns bevarade i Svea Hovrätts arkiv samt i Riksrådets tryckta protokoll Lf n:r 409 och 395). När de efter en resa över Lübeck och Reval kom fram till Nyköping fanns där varken järn eller kol och HELTRIGEL som lovat infinna sig i Nyköping inom en månad anlände först efter nära ett år. PAUL WITTICH och de stackars smederna blevo

lämnade vind för våg, råkade i misär och måste skuldsätta sig, varom en av mästern HILPHERT uppsatt, klagofylld berättelse ännu är bevarad. I april 1631 hade alla tre låtit engagera sig av ståthållaren PETER KRUSE för igångsättandet av stålsmede i Säter. HELTRIGEL lät sig därmed inte nöja utan fordrade att återfå sina medarbetare och sökte stöd hos kungen. Det kungliga åliggandet måste utföras och smederna återvände till tjänsten i Nyköping.

I Davidshyttan i Hedemora socken startade 1653 det första brännstålsverket i landet som gjorde lämpligt stål till myntsstansar. Grundläggare var MARKUS KOCK, som lyckades få två goda stålsmeder från Schmalkalden, som med bisbergsmalm gjort prov, lika goda som det tyska stålet. GAMLE SMEDEN REINHOLT +HUSTRU+SON 1657 på Davidshyttan, Hedemora, W [ML]. GAMLE SMEDEN REINHOLT +HUSTRU+SON 1658 Davidshyttan, Hedemora, W [ML]. GAMLE SMEDEN REINHOLT +HUSTRU+SON 1659 Davidshyttan, Hedemora, W [ML]. MÄSTER REINHOLT (REINHOLTSSON?) + HUSTRU + SON 1660 [ML]. MÄSTER REINHOLT (REINHOLTSSON?) + HUSTRU + SON + DOTTER 1661 [ML]. MÄSTER REINHOLT (REINHOLTSSON?) + HUSTRU + SON + DOTTER 1662 [ML]. JÖRAN JÖRANSSON + HUSTRU 1660-1662 Davidshyttan, Hedemora, W [Mtl].

HILLPENSEHL, HILLPENSAHL och HILLPENSTAHL förekommer i domboken för Lindesberg 1677-80 som tillnamn (efternamn?) på HANS HILPHER i Qvarnbacka.

Det finns två militärer i "Bidr. till K. Uplands regementes historia" (s.123) som heter HILPERSHAUSSEN nämligen sergeanten Carl Fredrik (1742) och fältväbeln Carl Gustaf (1783).

Enligt ett tyskt lexikon från 1820-talet (på Uppsala Universitets Bibliotek) är Hilpertshausen detsamma som staden Hildburghausen.

Ur Bergskollegium. Advokatfiskalskontoret E IIh:1 (1650-83): s.425 27/8 1677 "Dito Mester HANS HILLPENSEHL ståhl smed widh Quarnbacka Klinge Bruk, begährade Mester bref för Tueenne sina

söhner ELIAS och RENHOLT hwilka 14 åhrs Tijd skohla lärdt sin faders ståhl smiderije konss(t) och dy meriterat Mäs:(tar) Titull och Bref Bruckförwahltare weltt ANDERS BIÖRN

s.501v 26/8 1678 bewijste medh skriffteligit Instrument för Räten Wäl:t ANDERS ESKILSSON sig hafwa af M:r HANS HILPERT att fordra 79 d:(ale)r och 6 öre k(oppar) m:(yn)t doch undantagandes KohlRäkningar det HILPERT nu tillstoodh, derföre klarerar han bemelte 79 d:r och 6 öre kmt.

572v "25/8 1679 Pålades M:r JOHAN STIERNKOPP att innan een Månadz tijdh slutta Räkningh medh M:r HANS HILPERT in loco widh Qwarnebacka och dereffter klarera huadh han under gode mäns liquidation skyldigh blifwer, effter han ej till sådant neeka kan."

"21 (22, 23) Junij 1680 Ordinarie Hammar-Tingh hållit i Skiärmarboda gästgifvare gårdh. Närwarande: H:r Bergmästaren Ehrebahre och wälbetrodde H:r Erich Snack, uthi Bergzfougden wälb:dd Bastian Geijers ställe, LandzFiscalen Lars Krögh, Bergzfougden wälb:dd Nils Norman, och Bergzfougden wälb:dd Johan Norijn, samt Åldermännen Mest:e Johan Gerich, M:r Gregor Gartner, uthi M:r Matthis Bertilssons ställe, M:r Olof Pehrsson, medh wahnliche Bisittiare M:r Nils Andersson, M:r Jacob Andersson, M:r Lars Hansson."

614v "21/6 1680 Anbelangande dhe 13: stigar 8: t:r kahl Mons:r THOMAS CUPP af Mest:r HANS HILLPENSTAHL widh Qwarnebacka fo(r)drar, kan Retten intet skrijda ifrån, dem emillan klare

ingådde Contract, hwilket ehrkienner Mest:r HANS skyldig dhe 13: stigar sin Contrahent CUPP betahla antingen i Pertsedler eller efter Markgångh; doch hafwwer Mest:r HANS sin (Legres?) till sin nu hafwande patron H:r HANS KOHLMETER, dhen han förebähr kohlen låthit uttaga; Imedler tijd och till dess Mons:r CUPP och H:r KOHLANDER, der om Confererat och samtahl hwilar betahlingen för de 13: stigar kohl. Emädan H:r KOHLMETER medh Mons:r CUPP, om kohlens åthniutande/: som M:r HANS Påstår:/ skohla eense warit, och lijkwähl honom till Gravitation förde. Men der M:r HANS deth ej bewijsar blifwer denne Resolution i sin Vigeur."

Gift ca 160. i Schmalkalden?, Tyskland med OKÄND HILPHER. [Brev]. Född ca 158. i Schmalkalden?, Tyskland [Brev]. Död i Mickels? på Davidshyttan?, Hedemora?, W? Stålsmedshustru i Schmalkalden och Nyköping.

Familj med ?

Barn:

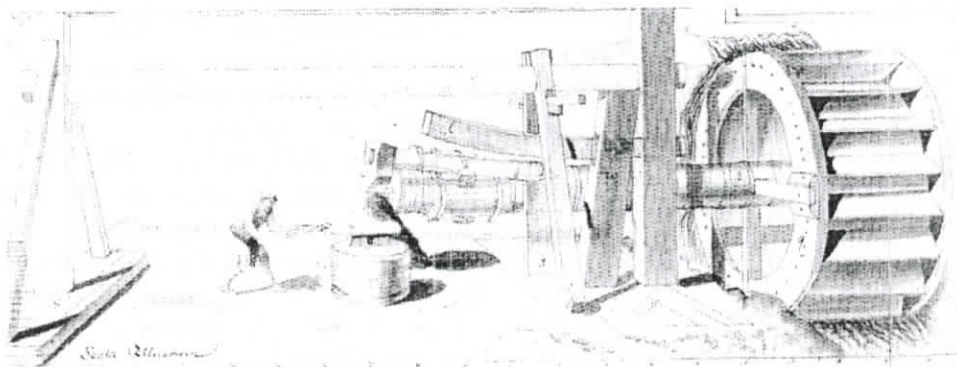
X:1, X:145 Hans Reinholdsson-Hilper. Född omkring 1612 Schmalkalden-Tyskland. Död 1687-03-29 Kvarnbacken Lindesberg.

Jannich Reinholdsson-Hilpher. Född 1614 Schmalkalden-Tyskland. Död Vedevågs Bruk Lindesberg.

Mikael (Michel) Reinholdsson-Hilpher. Född omkring 1630 Nyköping. Död efter 1682 Davidshyttan Hedemora Kopparbergs län.

XI:289 ff mf fm ff ff f

Smed Reinhold Hilper. Se XI:1.



Bjurfors Västmanlands län

av Birgitta Larhm

Allmänt om Norbergs kommun

Norbergs kommun ligger i nordvästra delen av länet och gränsar till Dalarnas län (tidigare Kopparbergs län) i sin norra och västra del, till Fagersta kommun i sydväst samt till Sala kommun i öster. Fram till 1647 tillhörde Norberg Dalarna men området sammanslogs därefter med Västmanland. Kommunen utgörs av ett karakteristiskt bergslagslandskap som domineras av mindre sjöar, åar, myrmark och framför allt av vida skogar som växer på kuperad terräng. I dessa trakter har skogsbruk, malmbrytning och järnhantering varit de förnämsta näringarna. Malmfyndigheterna och gruvorna har huvudsakligen förekommit kring sjön Noren. Största delen av markinnehavet kom med tiden att övergå till bruks- och gruvbolag. Det blygsamma jordbruket har varit begränsat till ådalar och sjöstränder. Två tydliga jordbruksbygder framträder, den ena utefter Norbergsåns dalgång mellan sjöarna Noren och Snyten, den andra följer Svartåns dalgång från Olsbenning i norr utefter sjöarna Bågen och Labodasjön fram till trakterna kring Långsjön och vidare in i Sala kommun. De är också dessa bygder som kom att bilda centrum för näringsverksamheten och de två församlingarna Norberg och Karbenning.

Bybebyggelsesamlingen som tillkommit kring Norbergs kyrka upphöjdes 1899 till municipalsamhälle. År 1952 inrättades Norbergs köping som genom sammanslagning med Karbennings församling 1971 kom att slutligen bilda nuvarande Norbergs kommun.

Kort om Norbergs industrihistoria

Redan under medeltiden fick Norberg betydelse som en central plats i Bergslagens handelsverksamhet. Även om kommersens omfattning förblev blygsam fram till början av 1800-talet utgjorde Norberg ett centrum för bygderna som låg under Norbergs bergslag. Områdets naturgeografiska och geologiska förhållanden främjade tidigt etableringen av verksamheter i anslutning till bergsbruket och järnhanteringen. Primitiva gruvor, hyttor och smedjor förekom talrikt inom kommunen från och med medeltiden. En av de bäst dokumenterade medeltida hyttanläggningarna är Lapphyttan i Karbennings socken. Norberg blev ett av de två områden inom nuvarande Västmanlands län, som från och med 1300-talet kom att tilldelas privilegier för bergsbruk och järnhantering. Malmrika trakter

delades i administrativa och juridiska distrikt vars avgränsning varierat något. Under början av 1600-talet bildades Skinnskattebergs och Norbergs bergslag. Största delen av nuvarande Fagersta kommun, socknarna Västanfors och Västervåla, kom att ingå i Norbergs bergslag liksom Västerfärnebo socken inom nuvarande Sala kommun.

Bjurfors mässingsbruk

Malmfyndigheterna förekommer framför allt i ett stråk som sträcker diagonalt i nordsydlig riktning mellan Avesta och Ridderhyttan, förbi Norbergs tätort. Inbakad i malmstråken finns även ådrar av dolomitisk kalksten. Framför allt karakteriseras kommunen, i synnerhet inom Norbergs socken, av bergsbruk med ett stort antal gruvor. Hyttor har också varit vanliga inom såväl Norbergs som Karbennings socknar medan det mera begränsade antalet hammarsmedjor har dominerat inom Karbenning.

Det var inte endast järnmalm som bröts och bearbetades i Norbergs bergslag, utan även koppar, mässing, silver och grafit fick sin betydelse under vissa perioder. Vid Bjurfors, i nordöstra delen av kommunen på gränsen till Avesta, anlades år 1667 ett mässingsbruk av dåvarande myntmästaren vid Avesta myntverk Isak Cronström. Han var son till myntmästaren Markus Kock, Avesta kopparbruks välkände uppbyggare. Bjurfors anlades på platsen för ett äldre nedlagt järnbruk med namnet Håkansbenning. Mässingsbruket utvecklades till ett storskaligt företag med många produktionsbyggnader, herrgård och arbetarbostäder. Ett valsverk för valsning av mässingsband anlades, det första i ett svenskt mässingsbruk. Huvudtillverkningen vid bruket var tråd och smidd plåt ned till bladtunn tjocklek, s.k. lattummässing, men även hantverksprodukter gjordes i Bjurfors.

Efter en regression i landets mässingsproduktion, från omkring 1805, inriktades större delen av verksamheten på hammarsmide. Mässingstillverkningen utvecklades dock helt omkring 1830 och verksamheten inriktades på järnbearbetning.

Källor:

Hermelin; *Några uppgifter om Bjurfors bruk, Norbergs socken, 1978-07-20.*

Darphin Jean-Paul; *Länsstyrelsen i Västmanland, Industriinventering, Norbergs kommun, .*

Bråk vid dans i Bjurfors

Utdrag ur Protokoll den 4 maj 1780

”Sedan ett oskickligt väsende under en tillställd dans hos brännugnsmästaren Jan Ersson Bjurling¹ den första i denna månad klockan tu om morgonen blivit förövad, värdinnan i huset, Bjurlings hustru, och dess dotter² blivit så väl som flera andra med hugg och slag överfallen och kronogjutaren mäster Hägg såsom uppsyningsman samma tid och timme blivit av sömnen uppväckt och anmodad att icke allenast till stället komma att söka göra ett slut på det är å färde varande buller utan ock besörja därom, att de brottslige måtte för sitt förhållande varda ställte till ansvar, hade han nu mera allt sådant efterkommit, och uppå dess begäran hade till detta kyrkoråd såsom brottsliga blivit inkallade trå(d)arbetaren Kristoffer Frunck³, krongjutare-drängen Jan Jansson och skomakarlärningen hos mäster Blomberg i Avesta Erik Rystedt, och såsom vittnen trå(d)mästaren Jan Bjurmans son Johan, valsmästaren Anders Görssons⁴ son Jan Boberg⁵, skomakaren Johan Georg Lindbom, unge Johan Räf⁶, bonden Anders Andersson i Djäknehyttan och skraddaredrängen Erik Persson därstäders.

De förenämnde trenne brottslige inför kyrkorådet förekallade nekade till de emot dem så förr som nu igenom mäster Hägg skedda angivelse och påstodo, att de emot dem instämnda vittnen hela oväsendet åstadkommit, varuppå kyrkorådet ej kunde hava någon aktning.

De instämnda vittnen blevo häruppå var efter annan förekallade, av vilkas vittnesbörd i allmänhet, tvenne ibland dem dock undantagna, nämligen drängen Erik Persson och arbetaren Erik Ersson, befants, att Kristoffer Frunck, Jan Sten och Erik Rystedt i synnerhet vid detta tillfälle varit brottsliga, övat eder och svordom, hugg och slag, varav de nuvarande vittnen även somliga hade sina märken, Kristoffer Frunck, då han av Bjurlings hustru blivit antydd ej föröva något oskick, hade skuffat henne, givit dess dotter en örfil och efter vittnet Jan Bjurlings berättelse brukat både hand och fot till fönstrets söndertrasande. Likaledes hade Kristoffer Frunck, det vittnet Jan Forsberg nu gav vid handen,

så väl som Jan Sten med hugg och slag överfallit soldaten Nyström, vars blodiga näsduk nu inför kyrkorådet blev av mäster Hägg uppvisad. Och Anders Andersson i Djäknehyttan, som denna natt kom ifrån Norberg och utan att veta, vad å färde var, såsom besläktad i Bjurlings hus hade där ingått att få sig dricka, berättade nu, att han utan att giva anledning därtill, blivit slagen av Frunck och var till bevis därom ännu röd i sitt ena öga.

Uppå tillfrågan, huruvida skomakarlärningen Erik Rystedt vid detta tillfälle gjort sig brottslig, gav skomakaren Lindblom till känna, att denne fördöljt ett Jan Sten tillhörigt drickesstop, varigenom oväsendet honom och Sten emellan allraförst blivit börjat.

De brottslige så väl som vittnen blevo antydd att på en stund avträda och belvo därefter åter förekallade, då för dem avsades, att ehuru de i anseende till förövat fylleri, svordom och slagsmål gjort sig skyldiga till hårdare ansvar inför världslig rätt, ville dock kyrkorådet för denna gången dem härifrån förskona, men kunde dock ej undgå (att) ålägga de tre brottslige att vardera erlægga till Avesta kyrkas fattiga 16 skilling specie, varjämte de blevo antydd (att) taga sig till vara för ett oskickligt leverne, och slutligen blev belevat, att ingen dans får hållas, med mindre prästerskapet förut därom får kunskap, uppsyningsmannen på ställe är närvarande, som har att tillse, att allt skickeligen tillgår och dansen sist är slutat klockan 12 om natten, då hela samkvämet bör upphöra.”
Det gick livligt till även på 1700-talet!

Källa: Norberg Petrus: *Avesta under kopparbrukets tid del 2, sid 1147-1148*

Släkterna **Bjurling** och **Räf** har funnits i Bjurfors i flera generationer. På de två efterföljande sidorna presenteras två antavlor, den ena för **Greta Andersdotter Bjurling** och den andra för **Erik Räf**, barnbarn till **Anders Ersson Räf**, bror till **Johan Ersson Räf**.

Anna Jansdotter Bjurling gifter sig 1781 med **Johan Ersson Räf**, och tillsammans får de fyra barn: **Anna** f 1782, **Johannes** f 1787 d 1791, **Erik** f 1792 och **Lisa** f 4/4 1792. Modern avlider dagen därefter den 5/4. **Johan Räf** gifter om sig 1795 med **Anna Olsdotter**, f 1761 och tillsammans får de två barn, **Kristina** f 1796 och **Johannes** f 1799. **Johan Räf** avlider 20/1 1810 genom drunkning.

¹ Johan Ersson Bjurling, född 26/1 1727, gift 1750 med Elisabeth Andersson, född 30/9 1723.

² Det kan vara dottern Anna Jansdotter Bjurling, född 1751, som 1781 gifter sig med Johan Ersson Räf.

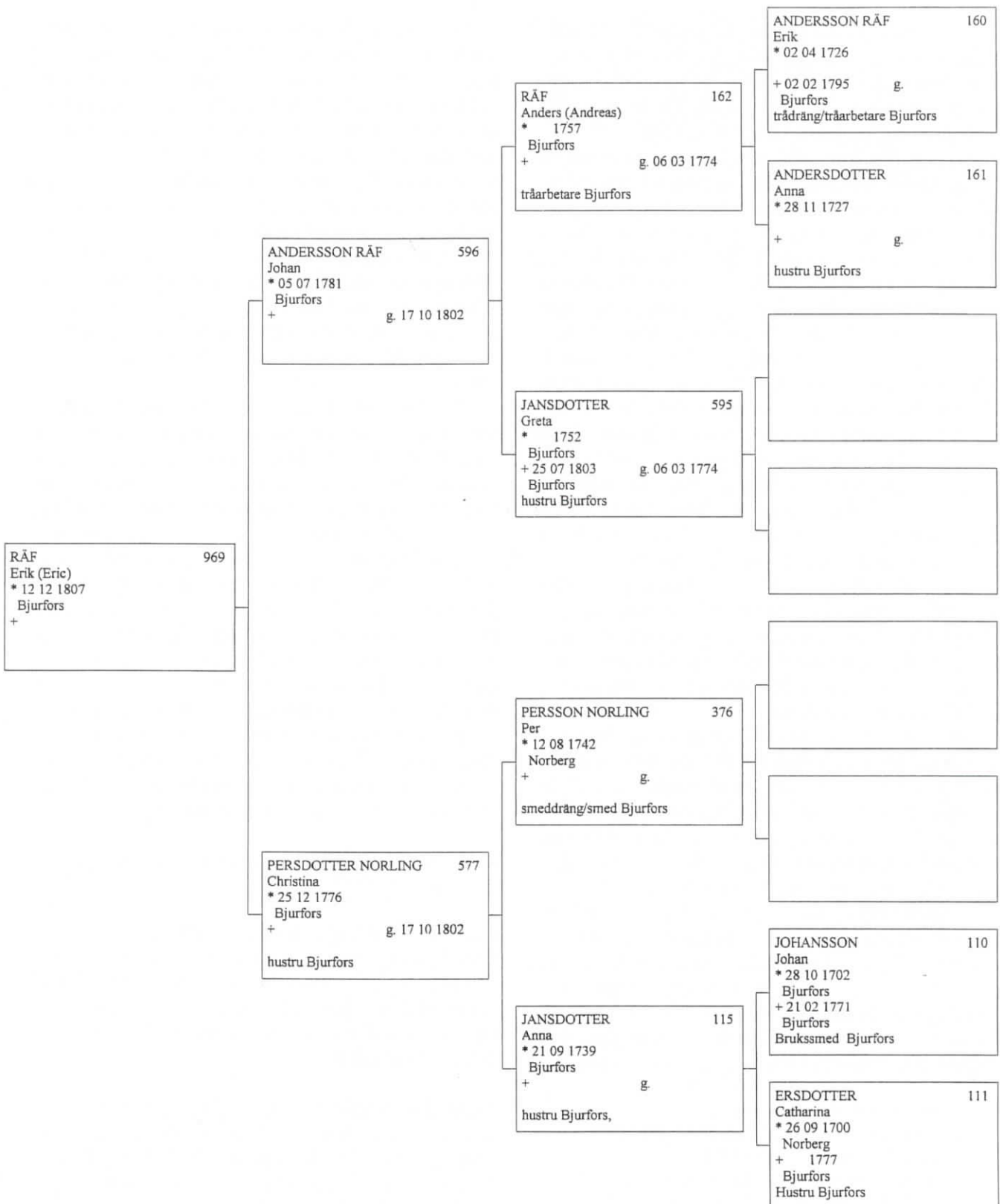
³ Kristoffer Frunck, född 1758.

⁴ Anders Göransson, född 1728, gift med Sara Matsdotter.

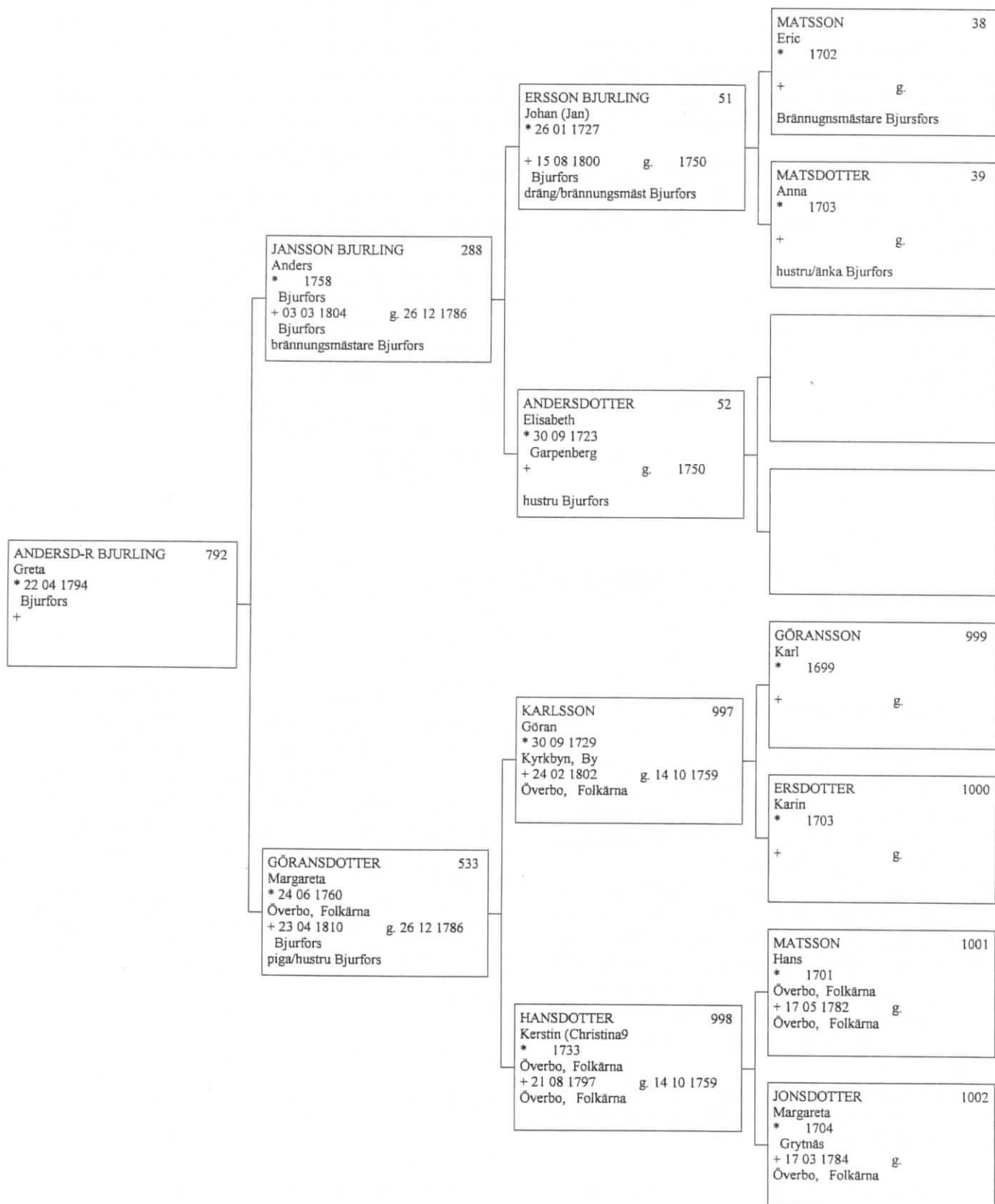
⁵ Johan Andersson Boberg, född 1761.

⁶ Det kan vara Johan Ersson Räf, f 31/3 1759 som senare gifter sig med Bjurlings dotter Anna.

Erik Räf



Greta Andersdotter Bjurling



Efterlysningar!

Vore ytterst tacksam om Ni kunder bistå mig med några uppgifter om en **Mats Andersson Gröning** som tjänade som soldat under 17 år på 1710-40-talet samt hans två bröder **Anders** och **Johan** 1710-talet. Var dom karoliner?

Dessutom **Johan Gabriel Bolin** född 24/9 1810, korpral, som hängde sig i juni 1857 på Salbohed. Kan det någonstans finnas anteckningar som berör händelsen?

Tack på förhand

Edit Bolin

Järvstigen 13
740 21 Järlåsa
tel 018- 39 16 32



Hej!

Jag heter Gunilla Persson och bor i Norberg där jag är född och uppväxt.

Jag håller på och forskar i min pappas släkt och har av en slump fått kontakt med en avlägsen manlig släkting som har kommit till botten så att säga, till en tysk invandrare på 1500-talet. Jag och mina syskon är generation 14. Nu är problemet att jag saknar några uppgifter i den elfte och tolfte generationen. I den elfte generationen gäller det **Rask Karl Gustav** som bodde i Fors till sin död. Han måste ha kommit dit någon gång efter 1894 då barn nr 9 föddes i Österfärnebo (Ängsnäs). Vad jag skulle vilja veta där är när familjen kom till Fors, när barn nr 10 **Rask Henry** föddes och när **Rask Gustav** dog. I den tolfte generationen som handlar om min farfar **Hjalmar Rask**, född 22/7 1884 i Österfärnebo (Ängsnäs) så skulle jag vilja veta när han gifte sig med **Anna Matilda Rask** född **Hammarstedt**. Hon dog den 11/5 1915 och är begravd i Folkärna kyrka.

Tacksam för svar av något slag!

Gunilla Persson

tel 0223-221 35

SVAR omorganiserar

Sedan starten 1982 har utlåning och försäljning av mikrofilm/kort varit en av hörnpelarna i SVARs verksamhet. I takt med den utökade digitaliseringen av material har denna verksamhet fått vidkännas en drastisk minskning av efterfrågan.

Som exempel kan nämnas att 2001 uppgick intäkten till ca 8 mkr., 2006 hade den rasat till 2,6 mkr. Samtidigt går det lite trögt med intäkterna från abonnemangen på det digitaliserade materialet. Så vitt jag kunnat utläsa ur Riksarkivets översynsrapport, blev intäkten därifrån 2,7 mkr. för 2006 med en beräknad ökning till 4,0 mkr. för innevarande år.

Översynsrapporten är ett digert aktstycke på 67 sidor och föranledd av SVARs ackumulerade underskott på 10 mkr.

FSF som i forskarlokalen har mikrokort från södra Dalarna, norra Västmanland och östra Gävleborgs län kan ju fortsätta och använda dem. Men de personer som bara är nyfikna i största allmänhet och vill veta hur det går till att forska kommer att tvingas till att använda Internet. (Red. anm.)

Bl a betonar man i rapporten, att samarbetet med mormonkyrkan skall intensifieras. Sedan tidigare har ju Riksarkivet ett avtal med dem att mormonerna skall skanna förstagenerationsfilmerna avseende kyrko- och domstolsarkiv och Riksarkivet/SVAR som motprestation skall göra dem tillgängliga på Internet. Det arbetet beräknas vara avslutat 2009.

I och med det föreslås utlåningen och försäljningen av mikrokort att upphöra. För dig som ej har dator och är hänvisad till kortlån från SVAR, finns det alltså anledning att fundera över hur du skall agera.

Åke Hörnqvist

Källa: *Värmlands Anor*, 2007:4, sid 10

Styrelsen rapporterar!

Under denna rubrik kommer medlemmarna att fortlöpande få information om styrelsens arbete.

Soldater

Vi har tema "Soldater" denna höst och började med att **Sivert Wester, Möklinta** kom till Avesta bibliotek och berättade om soldaterna i Folkare.

Föreläsning om Krigsarkivet

Måndagen den 12/11 var Anders Thornström från Krigsarkivet och berättade om vad vi skall tänka på när vi forskar om soldater. Han presenterade även ett flertal bra adresser på Internet för oss forskare.

Släktforskarnas Hus i Leksand

Lördagen den 17 november var vi till Leksand för en heldagsforskning. Glädjande nog var vi ett stort antal forskare denna gång.

Krigsarkivet Stockholm

Vi var till Krigsarkivet i Stockholm den 1/12 och letade soldater

Soldater i Folkare och Bergs kompani

Vi har fått in personuppgifter på ett stort antal soldater och deras familjer. Vi tackar för hjälpen!

Medlemsavgift 2008

Med detta blad bifogas inbetalningskort för nästa år. De personer som betalar senast den 31/1-08 är med i föreningens medlemslotteri med fina bokpriser mm.

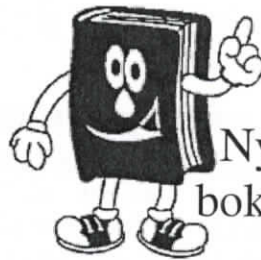
Är det så att du av någon anledning inte tänker fortsätta som medlem är vi i styrelsen tacksamma om du meddelar oss. Då slipper vi skicka ut påminnelser! Du kan maila folkare.fsf@tele2.se eller kontakta någon av redaktörerna per telefon.

Har du flyttat?

Har du ny postadress, telefon eller e-postadress? Vi vill att du då meddelar någon av redaktörerna.

3.460.476 Stockholmare på nätet

Rotemansarkivet Stockholm för perioden 1878-1926 finns nu i stora delar på Internet. Med nya sökfunktioner vilket underlättar för släktforskare med Stockholmsanknytning. www.ssa.stockholm.se Ungefär mitt på sidan: Databasen Rotemansarkivet, klicka på Sök i Databasen. Därefter är det bara att börja botanisera.



Nytt i
bokhyllan

Bokgåvor

av Anders Thornström, Krigsarkivet

Meddelande från Krigsarkivet XI:1, *Krigsarkivet beståndsoversikt del 1*,

Meddelande från Krigsarkivet XI:2,

Beståndsoversikt Krigsarkivet del 1, band 2

Meddelande från Krigsarkivet XIX, *Släktforskarna och Krigsarkivet*

av Lars Östlund

Tal och predikan vid Kyrko-Inwigningen i Folkerna 4:de Sönd. efter Tref., d 19 Juni 1853 jemte berättelse om Folkerna Församlings Gamla och Nya Kyrka

Tal hållet wid Den nya Kyrkogårdens inwigning i Folkerna 2:dra Sönd. efter Tref. den 17 Juni 1855 af församlingens Kyrkoherde

Reglemente för skolwäsendet i Folkerna skoldistrikt den 19 december 1880 af Skolrådet öfwerenskommet och den 26 i samma månad af församlingen i kyrkostämman gilladt.

En krönika över August Strand Stridbar och hans ättlingar 1849-2007

Where did they go? A chronicle about August Strand Stridbar and his descendants

Vi har fått en CD-skiva från vår medlem **Olof Bergstrand boende i England**. På denna skiva finns bl.a. uppgifter på hans farmor och farfar som under tiden 1900-1920 var bosatta i Grytnäs. Skivan har ingen inbyggd automatik så man får söka manuellt. Farmor **Emma Bergstrand Stridbar** är begravd på Grytnäs kyrkogård 1905. Alla deras barn var hos olika fosterfamiljer i området en lång tid delvis fram till omkring 1920.

Släktutredningen är på 148 sidor med bl.a. ett stort antal foton. Vi kommer att skriva ut materialet.

Vi hoppas att fler medlemmar skall göra likadant! Red.

Litteratur till salu:



Bergsmansgravvårdar på By kyrkogård

Författare: K Sune Larsson

K Sune Larsson har i sin skrift tagit upp några av de gamla bergsmansgravvårdarna på By gamla kyrkogård kring kyrkan. Dessa gravar kan ge många upplysningar om personer som bodde i By och om bybygdens historia. Skriften fokuserar på några av gårdarna i By.

Utgiven 1999. Pris 90:-



Arbetare och arbetsförhållanden i järnhanteringen

Författare: K Sune Larsson

Skriften handlar om de stora ekonomiska, tekniska och sociala förändringarna på 1800-talet. Ett syfte med boken har varit att lyfta fram de människor som verkade inom järnhanteringen i By socken och berätta om smeders och hyttarbetares levnadsöden och strävsamma liv. Järnvägar byggdes, ny energiteknik kom till och tillvaron förändrades.

Utgiven 2002. Pris 150:-

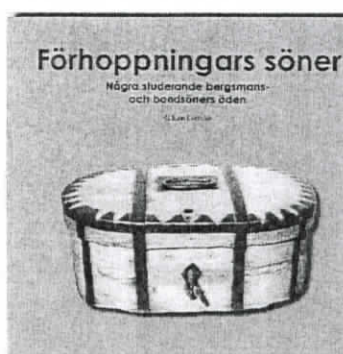


Tjänande kvinnor och tidens hårda villkor

Författare: K Sune Larsson

Denna skrift fokuserar på tre kvinnor, Vilvalls Stina, Jan Ols Anna och Brask Anna, som Sune Larsson minns från sin uppväxt. De var tjänstekvinnor, och det är en grupp i samhället vars liv sällan har skildrats i litteraturen. Här träder de fram.

Utgiven 2004. Pris 150:-

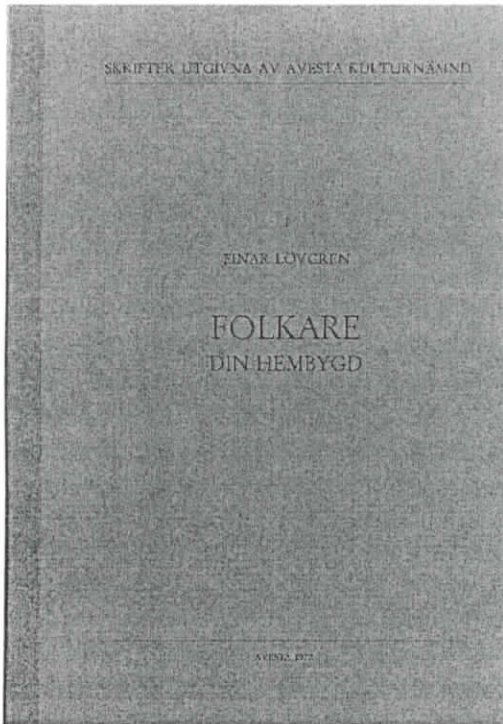


Förhoppningars söner

Författare: K Sune Larsson

Sune Larsson beskriver i skriften sju bondpojgars väg till högre studier under senare delen av 1800-talet. På den tiden var det långt ifrån självklart att föräldrarna skulle kosta på studier för begåvade ungdomar. Ett sådant åtagande slet hårt på familjens ekonomi, men studierna innebar en möjlighet för den unga generationen att göra en klassresa, då liksom nu.

Utgiven 2006. Pris 150:-



FOLKARE din hembygd

Författare: Einar Lövgren

Traktens geologiska utveckling; berggrunden, moränavlagringar, åsar, flyttblock.

Nuvarande naturförhållanden.

Bebyggelsehistoria.

Bergsbruket

Avesta under kopparbrukets tid.

Avesta blir stad.

1700-tale, 1800-talet och 1900-talet – vår egen tid.

Utgiven 1977. Pris 30:-

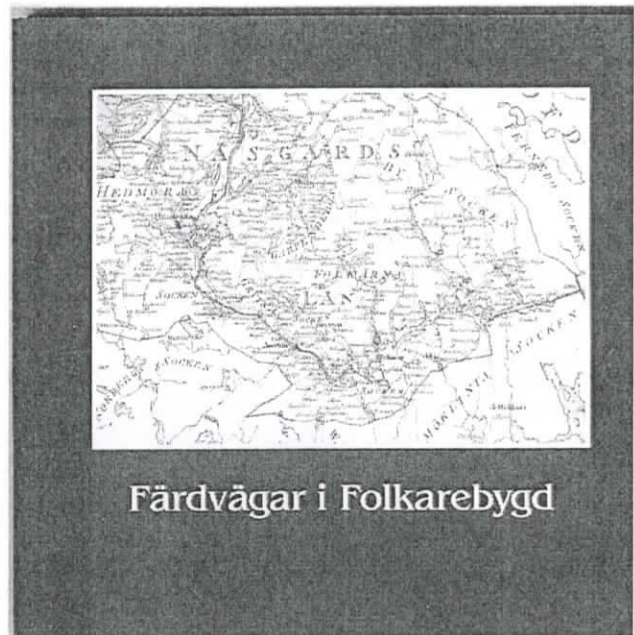
Färdvägar i Folkarebygd

Den tredje delen i serien om Folkarebygden har titeln *Färdvägar i Folkarebygd* och inbjuder till några olika färder och turer i det mångskiftande och kulturhistoriskt intressanta landskapet i södra Dalarna. Denna gång står Folkare Landsbygdsforum som utgivare med stöd av Kultur Avesta och Avesta kommun.

Jan-Olof Krantz tar oss med på en inledande tur längs Dalälven från Näs till Tyttbo. Karin Perers introducerar en ny och aktuell Karlfeldtstur. Per-Erik Pettersson gör en kulturhistorisk färd runt sjön Nävden. Lars Östlund besöker de 14 herrgårdar som finns eller har funnits i Folkarebygden. Nils Tegmyr låter en tänkt journalist göra en rundvandring tillsammans med Johan Olov Johansson i 1930-talets Horndal. En stadsvandring i centrala Avesta med Per-Erik Pettersson som guide avslutar boken.

Med boken i handen kan du ensam eller tillsammans med andra, i studiegrupper eller hembygdscirklar, söka dig fram på det urval av färdvägar som här presenteras, rikt illustrerade med gamla och nya bilder.

Avesta 2005. Pris 100:-



Liv och död i laga ordning

Martin Söderkvist ger en bakgrund till varför han en gång började släktforska och om ett oväntat sammanträffande med några amerikanska släktingar.

Lars Östlund återger en artikel med axplock ur Folkaremålets ordförande, vilken ursprungligen skrevs av framlidne Folkärnasonen Tore Ekdahl på 1950-talet.

Ingrid Hedström har studerat 1734 års äktenskapslag och berättar kring denna under rubriken "Om bröllop i laga ordning".

Eric Carlsson har besökt ett antal kyrkogårdar från Folkärna via Tornedalen till Murmansk och skriver om människor och upplevelser på dessa "tankarnas helgedomar".

Historik – sammanfattning av nuvarande ordförande Birgitta Larhm.

Pris 25:-

För brödfödans skull

Barbro Vikström skriver om skådespelerskan Rut Holm, hennes anknytning till Folkarebygden och en antavla över hennes dalaanor.

Lena Berggren har botaniserat i mormors mors och mormors farmors gamla handskrivna receptsamling och funnit både sockerkaksrecept och bot mot torrvärk.

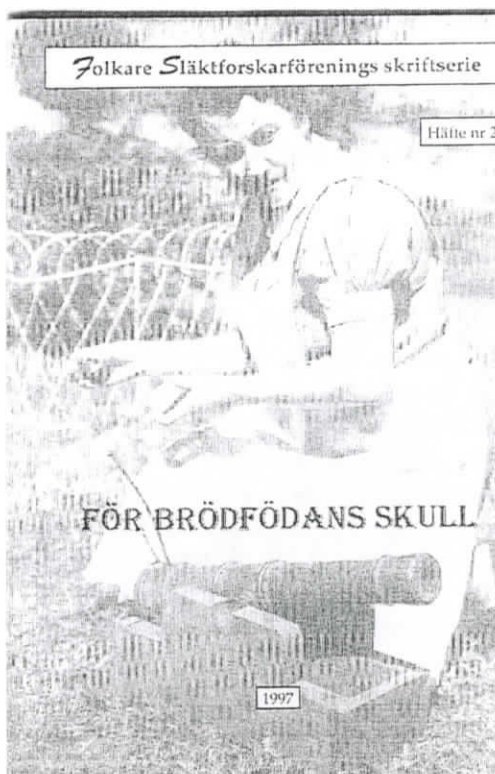
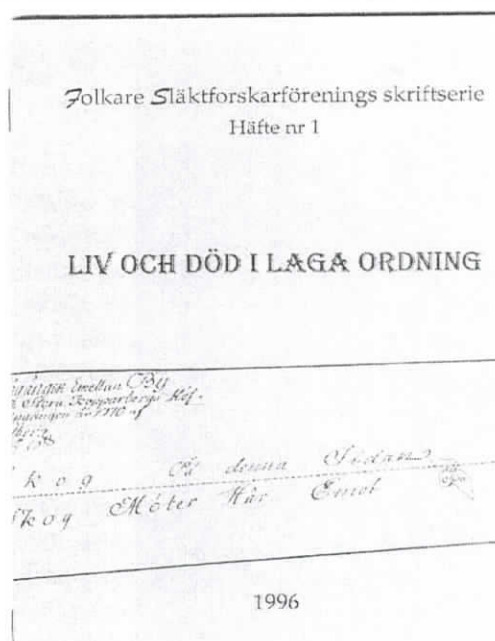
Birgitta Larhm redovisar sin forskning om ban- och stationspersonal längs bansträckan Brovallen – Halsjön. Järnvägen har ju spelat en central roll för transporterna häromkring.

Skriften innehåller även person- och ortregister.

Pris 25:-

Paketpris för båda skrifterna 40:-

Till samtliga priser tillkommer porto & emballage.



Surrogatalfabet!

För 65 år sedan var det brist på allt. I Folket i Bild publicerade svampexperten Bengt Cortin en alfabetisk surrogatlista över användbara örter, som var helt kupongfria till glädje för teälskare.

Alltid har det gjort succé
äppelbladets prima te.

Blåbärsblad ger guld i mund
och en hälsodryck på stund.

C – det är den vitamin,
som i nypon är fin.

Drick nu svarta vinbärsblad,
om ni är åt hälsan glad!

Ej förkyld man den får se,
som tar Tussilago-te.



För att vara ständigt ung
björkbladsteets lovsång sjung!

Gullvivan med foder, blom,
ger aromens rikedom.

Hallonbladets fina smak
duger i ett slottsgemak.

Ingen bör i någon mån
glömma bladte utav slån.

Jag har även provat på,
ljungblom duger likaså.

Kina-te ger stimulans
men på kort blir mindre chans.

Lingonblad, som dricks en tid,
ger till natten lugn och frid.

Att dricka hemplockat te ligger väl helt i tiden? Vi skall ju vara rädda om miljön och undvika transporter!

Mjölke, även kallad kropp,
dricker mången kopp på kopp.

Nässlan, som är full av järn,
blir mot klenheten ett spjärn.

O, man är väl ingen ko,
som på maskrosblad kan tro!

Pröva röllekan ett ryck
och ni får en kryddad dryck!

Rönnbladste är inte dumt
men bör inte drickas ljumt.

Smultronblad går också bra
att som surrogatdryck ta.

Tallbarrste, som dricks var kväll,
smakar tallbarrskaramell.

Undvik inte heller sen
en-drycken som envis en!

Veronica – teärenspris –
hålls i mången teservis.

X-tra gott är körsbärsblad
som ett inre hälsobad.

Ytterst få – jag kan slå vad –
provat te på hagtornsblad.

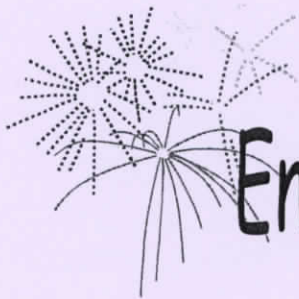
Zebbran är ett randigt djur,
björnbärsblad ger hälsokur!

Återgå i land och stad
till en dryck av mjölonblad!

Älgbläst bör ej bli förglömt,
många detta te berömt.

Över detta alfabet
doftar sist av lindbloms-tet.

Sista sidan ...



En riktigt God Jul
och
ett Gott Nytt forskar-År

